

Bude Evropa bezpečným kontinentem?

Od historických událostí roku 1989 uplynulo již sedm let, přesto není budoucnost nového bezpečnostního uspořádání v Evropě stále jistá. Odlišnosti transformačních procesů jednotlivých skupin států střední a východní Evropy vedou k stále větší diferenciaci a naznačují, že postupně dochází k rozdělení tohoto regionu do nových politických a hospodářských sektorů. Zatímco transformace politických a hospodářských struktur deseti států střední a východní Evropy přidružených k Evropské unii rychle pokračuje, vývoj na Balkáně, v Rusku a v zemích Společenství nezávislých států zaostává. Rýsuje se možnost vzniku nových dělicích čar mezi těmito oblastmi, které by mohly znesnadnit vznik nového celoevropského bezpečnostního uspořádání.

* * *

Západní Evropa a Spojené státy si uvědomují, že jedině oni disponují zdroji, které budou nezbytné k stabilizaci evropského kontinentu. Jejich působení se začíná soustřeďovat do tří základních strategických směrů:

- rozšíření integračních struktur do střední a východní Evropy,
- udržení a prohloubení mírových procesů na Balkáně,
- spolupráce a partnerství s Ruskem a zeměmi Společenství nezávislých států.

Má-li být Evropa Evropou bez dělicích čar, musí být tyto tři směry doplněny o strategii regionální spolupráce a dobrých sousedských vztahů mezi evropskými národy.

Za této situace velice těsně souvisí dlouhodobý rozvoj, bezpečnost a prosperita České republiky s perspektivou jejího začlenění do fungujících západoevropských integračních struktur. Z hlediska bezpečnosti a obranyschopnosti má pro Českou republiku rozhodující význam NATO a Evropská unie.

NATO

Jednání kolem rozšíření NATO nabývají na spádu a intenzitě. Potvrzuje to cesta ministryně zahraničí Spojených států Madeleine Albrightové do Moskvy, jednání ruského ministra zahraničí Jevgenije Primakova s generálním tajemníkem NATO Javierem Solanou, zahájení předběžných jednání o textu dohody mezi NATO a Ruskem v Bruselu, projev prezidenta Clintona v americkém Kongresu a jeho jednání s prezidentem Jelcinem v Helsinkách v březnu letošního roku, a řada dalších mezinárodních aktivit. Stěží existuje mezinárodní projev významnějšího státníka, ve kterém by se nevyskytly úvahy o východním rozšíření NATO. Vše naznačuje tomu, že se NATO skutečně v nejbližších letech rozšíří. Pokud budou ještě letos jmenováni kandidáti, mohlo by k rozšíření dojít v dubnu 1999, při příležitosti 50. výročí založení NATO. Podle M. Albrightové by mohla Severoatlantická aliance dokončit jednání s první skupinou zemí, jež budou vstupovat do NATO, ještě do konce roku 1997. Na prosincové schůzce Aliance by podle ní měly být

podepsány smlouvy o přistoupení a zbytek času do dubna 1999 by mohl být věnován ratifikaci parlamenty jednotlivých zemí. Sama Aliance by na svém letošním červencovém summitu v Madridu, na který by měli být pozváni i šéfové států a vlád 27 zemí, které se podílejí na programu Partnerství pro mír a na činnosti Severoatlantické rady pro spolupráci, mohla nabídnout členství již několika konkrétním státům.

Určité znepokojení v ČR a v Polsku vyvolala prohlášení představitelů NATO, že k členství bude vyzvána „jedna nebo několik zemí“ střední Evropy. Pokud by to měl být jeden stát bylo by to asi Polsko. Se svými 40 miliony obyvatel a strategickou polohou mezi Německem a Běloruskem je bezpochyby mnohem významnějším partnerem pro NATO než ČR. Zatím jsme ze všech stran stále ubezpečováni, že Česká republika zůstává jedním z hlavních kandidátů členství.

Nový pohled také vyvolávají názory ozývající se zejména z některých zemí, o kterých se zatím nepředpokládá, že by byly zařazeny do první vlny rozšiřování NATO. Zastávají názor, že rozhovory o připojení k Severoatlantické alianci (a k Evropské unii) by měly být zahájeny se všemi bývalými socialistickými zeměmi ve stejné době. Teprve v průběhu těchto jednání by mělo být posouzeno, kdo již splňuje kritéria členství. Výhodou by bylo, že země usilující o členství v těchto organizacích by měly jistotu, že jsou jim dveře těchto organizací stále otevřeny, měly by jasnou perspektivu a byly by seznámeny s harmonogramem rozšiřování.

Perspektiva rozšiřování NATO se prozatím neseťká s porozuměním v Rusku. I když si Rusko uvědomuje, že rozšíření nemůže zabránit, trvá na názoru, že rozšíření NATO ohrožuje jeho bezpečnostní zájmy. Znepokojuje ho zejména možnost rozšíření jaderného deštníku nad státy střední a východní Evropy, čímž by se podle jeho názoru, taktické rakety vlastně změnila na strategické zbraně. Ruské ministerstvo zahraničí trvá na následnosti kroků: nejprve transformace aliance NATO, pak právně závazná dohoda o vztazích Ruska s Aliancí, a pak teprve bude možné hovořit o vstupu nových členů do NATO.

Představitelé Severoatlantické aliance nabízí Rusku řadu kompenzačních opatření. Předpokládá se uzavření dohody (charty), která by zahrnovala formalizaci mechanismu trvalých politických konzultací, vytvoření trvalých styčných misí v relevantních orgánech NATO, např. na velitelství v Bruselu, partnerské koordinační buňky v Mons a na podřízených velitelstvích. Nabízí vytvoření společné brigády tvořené jednotkami NATO a Ruska a další snížení limitů konvenčních zbraní v Evropě. **Oficiální ruští představitelé ale prohlašují, že postoj Moskvy k rozšíření zůstane negativní bez ohledu na nynější konzultace a rozhovory s představiteli Aliance.** Dnes již je ale jasné, že rozšíření to nezabrání. Jde jen o to, aby proběhlo co nejméně konfrontačním způsobem.

Začlenění do NATO bude něco stát. Náklady na začlenění některých států střední a východní Evropy byly předmětem několika studií. K posledním dvěma patří studie Rozpočtové kanceláře Kongresu Spojených států z března 1996, která odhaduje, že na začlenění čtyř zemí střední Evropy, České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska, a poskytnutí jim záruk podle článku 5 Washingtonské smlouvy, by bylo nutné během příštích patnácti let (1996 - 2010) vynaložit celkem 61 až 125 miliard amerických dolarů, v závislosti na zvolené variantě. Z této částky by 14 - 54 miliard USD vynaložily stávající evropské členské státy NATO, 42 - 52 miliardy USD by vynaložily nové členské státy a 5 - 19 miliard USD by vynaložily Spojené státy.

Koncem února 1997 byla Kongresu předložena studie zpracovaná ministerstvem obrany a ministerstvem zahraničí Spojených států, která odhaduje, že celkové náklady na rozšíření NATO budou činit 27 až 35 miliard dolarů, a že tyto náklady bude možno rozprostřít na období 1997 až 2009, tj. asi na 13 let. Aby náklady mohly být nízké, bude pravděpodobně potřeba vypracovat novou definici bezpečnostních záruk.

Tabulka 1

Náklady na rozšíření NATO

(v milionech dolarů), které bude třeba vynakládat ročně v období 1997 až 2009

	Celkem [milionů USD]	Z toho uhradí	
		NATO	noví členové
1. Restrukturalizace armád nových členských států	769 – 1000	–	769 – 1000
2. Vybudování vojenských kapacit stávajícími členskými státy pro případ posílení nových	615 – 769	615 – 769	–
3. Přímé náklady na rozšíření Aliance	692 – 923	461 – 769	231 – 346
Celkem	2076 – 2692	1077 – 1346	1000 – 1346

Výdaje jsou v této studii rozděleny do tří kategorií.

První kategorie zahrnuje náklady na vojenskou restrukturalizaci nových členů Aliance, které by ve zmíněném období měly činit celkem 10 až 13 miliard dolarů, tj. 800 až 1000 milionů dolarů ročně. Tyto náklady by měly zaplatit nové členské státy.

Druhá kategorie zahrnuje náklady na vybudování vojenských kapacit stávajících členských států, určených k posílení armád nových členů v případě jejich ohrožení. Jedná se celkem o 8 až 10 miliard dolarů, tj. asi 600 až 800 milionů dolarů ročně. Tyto náklady by měly uhradit současné členské státy NATO.

Třetí kategorie představuje přímé náklady na rozšíření, které by měly v daném období činit 9 až 12 miliard dolarů, tj. 700 až 900 milionů dolarů ročně. Dělit se o ně mají dosavadní a noví členové NATO v poměru 65 % ku 35 %. Nové členské státy by tedy měly v této kategorii zaplatit celkem 3 až 4,5 miliardy dolarů do roku 2009 (viz tab. 1).

Podle této studie Spojené státy počítají také s tím, že noví členové by zhruba do dvou let po přijetí vytvořili kontingenty svých ozbrojených sil použitelné pro potřeby Aliance s důrazem na interoperabilitu. Do roku 2009 by potom budovali své modernizované ozbrojené síly, které by byly postupně použitelné pro všechny operace Aliance, tedy jak pro potřeby kolektivní obrany podle článku 5 Washingtonské smlouvy, tak také pro úkoly mimo území členských zemí.

Předpokládáme-li rozšíření o Polsko, Českou republiku a Maďarsko, pak by Česká republika musela uhradit asi 25 % nákladů nových členů, tj. celkem 95 až 125 miliard Kč během období 1997 - 2009 (7 až 10 miliard Kč ročně).

Pokud HDP ČR poroste v reálných hodnotách minimálně o 5 % ročně ^{1/}, a vláda bude zvyšovat výdaje na armádu tak, jak předpokládá, o 0,1 % HDP ročně až do roku 2003, kdy by vojenský rozpočet činil asi 3,0 % HDP, vzrostl by vojenský rozpočet k roku 2009

asi na 80 miliard Kč (v cenách roku 1996). Kumulativní přírůstek vojenského rozpočtu by za toto období činil 338 miliard Kč, což by plně pokrylo předpokládané náklady na začlenění ČR do NATO. Přitom by armáda stále mohla ročně vynakládat prostředky ve výši odpovídající zhruba letošního rozpočtu (32 miliard Kč) na výdaje nesouvisející se začleněním do NATO (viz tab. 2).

Tabulka 2

Předpokládané náklady na začlenění ČR do NATO

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Celkem
HDP (mld. Kč) v cenách 1996	1483	1558	1636	1717	1803	1893	1988	2087	2192	2301	2416	2537	2664	růst 5 % ročně
na armádu % HDP	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
rozpočet na obranu mld. Kč	35,6	38,9	42,5	46,3	50,5	54,9	59,6	62,6	65,7	69,0	72,5	76,1	79,9	754,1 mld. Kč

Vstup do NATO tedy bude nákladnou záležitostí, ale dlouhodobě přinese stabilitu a úspory. Také vstup do Evropské unie naši ekonomiku zatíží. Nebylo by proto výhodné, aby oba tyto procesy probíhaly současně. Z hlediska rozložení finanční zátěže jak pro ČR, tak pro současné členské státy bude výhodnější, budou-li tyto procesy časově posunuty. Nejprve členství v NATO, ještě v tomto tisíciletí, a členství v Evropské unii až po roce 2000.

Evropská unie

Tím, že Evropská unie uzavřela se státy střední a východní Evropy asociační dohody, dala jasně na vědomí, že je rozhodnuta rozšířit se v budoucnosti na východ. Ale, podobně jako v otázce rozšíření NATO, není jisté, kdy a jak k rozšíření dojde a které státy budou schopny splnit kritéria členství.

EU si klade za úkol vypracovat jasnou a srozumitelnou strategii integrace, která by vytvářela podmínky politické, ekonomické a psychologické stability pro období přípravy nových států na začlenění. V průběhu přípravného období se budou muset jak státy střední a východní Evropy, tak Evropská unie vzájemně přizpůsobit. Odrasovým můstkem zde může sloužit představní strategie, přijatá na essenském summitu (1994) a Bílá kniha výkonného orgánu EU tzv. Evropské komise o přípravě přidružených zemí ke vstupu do Společného trhu (1995). Posílen a zefektivněn bude muset být dialog v rámci „strukturálního dialogu“. Obchod mezi Evropskou unií a státy střední a východní Evropy bude muset být dále liberalizován. Z otevření trhu má prozatím větší přínos Evropská unie než přidružené země.

Země střední a východní Evropy ponese hlavní tíhu ekonomického a politického přizpůsobení. Musí akceptovat celý *acquis communautaire*²¹, zejména:

- ▲ urychleně realizovat požadavky Bílé knihy,
- ▲ reformovat politiku konkurenceschopnosti, sociální politiku a finanční sektor,
- ▲ prohloubit investice a spolupráci uvnitř regionu,
- ▲ posílit boj proti kriminalitě,

- ▲ rozvinout politiku ochrany vnějšího prostředí,
- ▲ podpořit informovanost a vzdělávání v záležitostech EU.

Také Evropská unie se musí transformovat, aby byla schopna rozhodování a společné akce i při rozšíření na případných až 27 členů. Jde zejména o to uplatnit většinové rozhodování v Radě ministrů, omezit velikost Evropské komise a posílit Evropský parlament. Jedním z kritérií finanční podpory nových členských států bude jejich kapacita tuto pomoc efektivně absorbovat.

Východní rozšíření Evropské unie je také politickou otázkou vyvážení zájmů jejích současných členů. Všechny členské státy musí mít jistotu že jejich názory budou i v rozšířené unii brány v úvahu (oblast středomořských států). Integrace bude muset probíhat postupně, včetně dohodnutých přechodných období výjimek, což dovolí rozložit finanční zátěž jak pro nové, tak pro stávající členské země a zvýší jejich ochotu rozšíření podporovat.

Podle rozhodnutí madridského summitu začnou jednání o rozšíření šest měsíců po skončení probíhající mezivládní konference, tj. pravděpodobně v průběhu roku 1998. Jednání s kandidáty ze střední a východní Evropy by měla začít současně se všemi státy (model stejné startovní čáry), nikoli s vybranými skupinami států (skupinový model). Současný start je důležitý aby nedošlo ke zbrzdění transformačních procesů ve státech, které nebudou zastoupeny v první vlně rozhovorů. K rozhodnutí, které státy budou zahrnuty do první vlny rozšíření, by pak mohlo dojít kolem roku 1999. Do té doby by měla být také zpřesněna kritéria členství, rámcově stanovená nejvyšším orgánem EU Evropskou radou v Kodani (1993), která by mohla zahrnout připravenost k regionální spolupráci, ochotu postoupit část své suverenity, aktivní politiku vůči východní Evropě ap.

Dosavadní kritéria členství dnes nejlépe splňují Česká republika, Polsko, Maďarsko a Slovinsko, o kterých se také předpokládá, že budou tvořit první vlnu integrace. Nejsložitější situace je v pobaltských státech, které pravděpodobně nebudou zahrnuty do první vlny rozšiřování ani NATO, ani Evropské unie a jejichž bezpečnost proto představuje největší problém. Z těchto důvodů bude snahou Evropské unie vypracovat speciální strategii pro ty státy střední a východní Evropy, které nebudou splňovat náročná kritéria členství v první vlně, aby se necítily z těchto procesů vyloučeny.

Klíčovou otázkou zůstává jak zachovat stabilitu a efektivnost Evropské unie a prediktabilitu procesu rozšiřování během všech těchto kroků. Předpokládá se **uplatnit koncepci diferencované integrace**, která by dovolila unii vnitřně se rozvíjet a současně rozšiřovat. Tento model je založen na vytvoření jádra integrace, ale není omezena na jediné jádro, které by stimulovalo prohlubování ve všech oblastech integrace. **Předpokládá naopak vznik několika jader tvořených různými členskými státy.** Diferencovaná integrace umožňuje, aby státy, které mají zájem postoupit dále v některém z aspektů integrace, nebyly bržděny ostatními (*opt-in*). Cílem diferencované integrace je zachovat v procesu rozšiřování Evropský jednotný trh a současně umožnit státům, které pro to mají předpoklady, přistoupit k používání jednotné měny a případně se sdružit za účelem společné obrany.

Oblast **společné obranné politiky** je prozatím definována velice obecně. **Obranná unie v rámci diferencované integrace** by byla zřejmě tvořena pouze státy, které o to projeví zájem, a vycházela by ze souboru samostatných individuálních dohod. Tato obranná

unie by integrovala existující vojenské síly členských států. Soustředěním na vlastní prostředky by **podporovala rozvoj evropských struktur a vojenské infrastruktury.** Každý člen Evropské unie by měl možnost být součástí obranné unie za předpokladu, že je ochoten a schopen podílet se na společné obraně. Tato obranná unie by byla **součástí tzv. druhého pilíře Evropské unie,** tvořeného společnou zahraniční a bezpečnostní politikou unie, a přispívala by k realizaci jejích rozhodnutí.

Takové jsou představy tvůrců Evropské unie, kteří jsou názoru, že by tato unie měla převzít větší zodpovědnost za svoji bezpečnost a za bezpečnost celé Evropy. Koneckonců v zemích Evropské unie žije 370 milionů obyvatel a ve Spojených státech jen 270 milionů. Realita je ale skromnější. I když se často uvádí, že váha vojenských a nevojenských faktorů bezpečnosti v Evropě se změnila, zatím se nepodařilo formulovat společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Má se o to pokusit probíhající mezivládní konference, kde se ale střetávají názory Velké Británie, Francie a Německa na budoucí úlohu Evropské unie v evropském bezpečnostním systému. **Jen málo států je ochotno vzdát se své suverenity v tak citlivé oblasti jako je obrana a rozhodování o nasazení vlastních vojsk.**

Evropským obranným prvkem zůstává **Západoevropská unie,** ale i její možnosti jsou omezené. Zdá se, že záležitosti obrany převážně většiny států Evropské unie zůstanou i nadále v kompetenci NATO a pouze některé tzv. petersbergské mise ^{3/} (humanitární akce, peace-keeping ap.) budou moci být zastřešeny Západoevropskou unií.

Ale i pro takové mise bude muset ZEU vyžadovat spolupráci NATO, která jediná má k dispozici integrované struktury velení, prostředky letecké přepravy a družicového průzkumu. Novým rámcem pro akce evropských zemí, ať už jsou či nejsou členy jakýchkoli bezpečnostních struktur, by se měla stát *koncepce společných kombinovaných skupení sil* (CJTF), o jejichž vytváření rozhodlo NATO již v červnu 1996.

Armáda České republiky

Je stále zřejmější, že pro Českou republiku dnes existuje pouze jediná reálná varianta dlouhodobého zajištění bezpečnosti, a to členství v Severoatlantické alianci, na které později naváže členství v Evropské unii. Přitom o našem členství nebudeme rozhodovat my, ale nynější členské státy. Chceme-li, aby rozhodly v náš prospěch, musíme trvale prokazovat, že o členství máme skutečně zájem, že jsme ochotni ve jméno tohoto cíle také něco obětovat. Přitom máme zájem, aby rozšíření NATO proběhlo partnerským, nekonfrontačním způsobem, bez vytváření nových antagonismů a dělicích čar. V našem zájmu je dosažení kompromisu mezi názory NATO a Ruska, které zůstane důležitým mezinárodním aktérem, a které by mělo mít dojem, že jeho oprávněné zájmy jsou brány v úvahu.

Zásada nedělitelnosti bezpečnosti bude i nadále cílem evropského snažení, ale ve skutečnosti není reálně dosaženo stavu, kdy se všichni budou cítit stejně bezpeční. Některé státy zůstanou, snad dočasně, mimo evropské bezpečnostní struktury. Rýsují se tři principy, které bude třeba respektovat při hodnocení bezpečnostních otázek:

- ① Každý stát musí samostatně zodpovídat za svoji bezpečnost, a to i v případě, že je členem Aliance. Národní ozbrojené síly musí být akceschopné. Jaký smysl by mělo udržovat nákladné ozbrojené síly, které nejsou bojeschopné vyskytne-li se potřeba?

② K řešení bezpečnostních otázek bude třeba přistupovat v souladu s principem subsidiarity, tj. pokud možno řešit všechny problémy na co nejnížší, na subregionální nebo regionální úrovni, bez potřeby uvádět do činnosti komplikované evropské bezpečnostní mechanismy.

③ Jednotlivé státy musí k otázkám bezpečnosti přistupovat v souladu s principem **solidarity**, a nikoli konkurence či soupeření.

V dnešním složitém světě není schopna žádná mezinárodní organizace postihnout všechny aspekty bezpečnosti samostatně. Jedině společně, s pomocí *synergického efektu*, spolupráce a dělby práce je možné vytvářet spolehlivý bezpečnostní systém. Své místo v něm mají, a zaslouží si podporu České republiky, také OSN, OBSE, Rada Evropy a další mezinárodní organizace.

Pro Armádu České republiky platí stejné zásady jak z hlediska její přípravy na vstup do NATO, tak do ZEU a nakonec i pro případ, že by ještě po nějakou dobu musela zabezpečovat obranu České republiky samostatně, neintegrována do západoevropských a transatlantických vojenských struktur. V podstatě se jedná o prohloubení probíhajících procesů ve třech oblastech, které jsou někdy shrnovány pod společný název „demokratická kontrola ozbrojených sil“. Jedná se o pokračující transformaci struktur systému obrany státu, zahrnující zejména:

- vlastní demokratickou kontrolu ozbrojených sil,
- zdokonalování civilně-vojenských vztahů ve společnosti,
- reformu ozbrojených sil.

Tuto transformaci nemůže zabezpečit armáda sama, musí se na ní podílet všechny struktury státu, tvořící **systém obrany** (vláda, parlament, hospodářská ministerstva a další složky). Ani do NATO **nebude vstupovat armáda, ale stát**. Přitom pod demokratickou kontrolou rozumíme usměrňování vojenských aktivit vládou a parlamentní kontrolu jak vlády, tak armády. Civilně-vojenské vztahy jsou vztahy mezi armádou a vládou a mezi armádou a civilní společností. Vše, co se v armádě a v oblasti bezpečnosti děje, musí mít podporu veřejnosti. **Reformou ozbrojených sil rozumíme restrukturalizaci armády tak, aby odpovídala potřebám obrany suverénního státu, včetně zvyšování interoperability a přibližování se standardům armád členských států NATO.** K prioritám zde patří rozšiřování znalosti angličtiny, zdokonalování struktur a systémů spojení, řízení a velení. K dalším krokům bude patřit zkvalitnění protivzdušné obrany státu a postupná modernizace dalších druhů vojsk a jejich zbraňových systémů. Důležité dnes nejsou zbraně, ale kvalita lidí a míra jejich schopnosti spolupracovat.

* * *

Armáda tvoří základní prvek systému národní bezpečnosti každého státu. **Základem národní bezpečnosti je ale zdravá a fungující ekonomika.** Armáda by z této ekonomiky měla odčerpávat tak malou část, jak jen to požadavky národní bezpečnosti dovolí. **Základním požadavkem vůči armádě je proto efektivnost a důraz na kvalitu.** Veškeré rozhodování o armádě by mělo vycházet z promyšlené bezpečnostní koncepce, ze schválené Koncepce bezpečnostní politiky. Je obtížné rozhodovat o nákupu letounů, či jiných zbraňových systémů, není-li jasné jaké úkoly bude armáda plnit.

I když zajištění obrany státu, nebo států koalice, zůstává základním úkolem armády, v nové bezpečnostní situaci v Evropě, kdy vojenská ohrožení jsou velice málo pravděpodobná, se těžiště činnosti armády posouvá do oblasti mírových a humanitárních misí, prevence konfliktů a jejich urovnávání, operací uskutečňovaných obvykle v rámci mnohonárodních uskupení. Také tomu by měl charakter soudobé armády odpovídat.

Poznámky:

^{1/} Trvalý růst HDP je také předpokladem členství ČR v Evropské unii. Dnešní HDP ČR představuje asi 50 % průměru HDP současných členských států Evropské unie.

^{2/} *Acquis communautaire* - vše čeho Evropské společenství dosud dosáhlo. Všechny státy, které se stávají členy Společenství, musejí toto *acquis* přijmout. Nemohou se vrátit k otázkám, které se již staly předmětem nějaké dohody na úrovni společenství.

^{3/} V červnu 1992 se ministři zahraniční a obrany zemí ZEU sešli poblíž Bonnu, aby dále posílili roli ZEU, a vydali tzv. Petersberskou deklaraci. V této deklaraci se zavazují k podpoře úsilí o předcházení konfliktům a zachování míru, spolu s tehdejší KBSE a Radou bezpečnosti OSN.

Nerozšířit NATO by stálo mnohem více a přineslo by větší rizika, za které bychom později museli platit. Bezpečnost Evropy je životním zájmem Spojených států v tomto století a zůstává jim i nadále, to se týká i nových demokracií na východě. Jestliže se nám nepodaří využít této historické příležitosti, pomoci při integraci, konsolidaci a stabilizaci střední a východní Evropy, budeme riskovat mnohem více. Nejúčinnějším a nejefektivnějším způsobem zajištění stability v Evropě je dělat tak společně s evropskými partnery, starými i novými, prostřednictvím NATO.

Z oficiální zprávy americkému Kongresu o rozšiřování NATO, jeho důvodech, výhodách, nákladech a důsledcích. Únor 1997.